

EDUCAȚIA ECOLOGICĂ – EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATEA PĂMÂNTULUI

Felicia OPRAN¹

felicia_opran@yahoo.com

MOTTO: „Învăță-i pe copiii voștri ce i-am învățat pe ai noștri: că pământul este mama noastră. Tot ce i se ntâmplă pământului, va ajunge să li se întâmple și copiilor acestui pământ. Nu pământul aparține omului, ci omul aparține pământului. Omul este firul care țese drama vieții și ceea ce-i face pământului își face lui însuși”

(citate din *Sieux Seattle*)

ABSTRACT: Contemporary ecology studies the structure, functionality and conservation of ecosystems. Human civilization plays a very important role in the evolution of ecosystems on our planet, but unfortunately, man does not seem to be aware of the immense role he has. In order to know the way this system works, and we are part of it, it is essential that man is educated in spiritual respect for the environment so that he becomes aware that he is not the master of nature but part of it. Environmental education must develop at the level of the whole of humanity an attitude of responsibility in the use and preservation of natural resources. Interest and love for nature are, in most children, instinctive. In addition, the behaviors and beliefs of children at an early age are the ones that best preserve their lives. Childhood skills and habits are largely preserved over the course of their lives. Even young children have to form disapproving attitudes towards those who violate environmental hygiene standards, which increase pollution through irresponsible actions. Education aims to bring researchers and environmental decision-makers closer to one another in order for the goal to be achieved. As long as the population does not know the essence of the living world to which it is surrounded and will not be sensitive to its quality, it will not seek to maintain the ecological balance. Consequently, ecological education is a fundamental condition for achieving a balance between man and nature, between ecology and the economy.

KEYWORDS: environment, nature, decision-makers, education, behaviors.

¹ Profesor, Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară „Dumitru Moțoc”, București

Termenul de ecologie, creat de E.Haeckel în 1866 definește “știința condițiilor luptei pentru existență”(din grecescul oikos –casă, loc de viață și logos – știință).

Ecologia contemporană studiază structura, funcționalitatea și conservarea ecosistemelor. Civilizația umană are un rol foarte important în evoluția ecosistemelor de pe planeta noastră, dar, din păcate, omul nu pare să fie conștient de imensul rol pe care îl are. Pentru a cunoaște modul de funcționare al acestui sistem din care facem și noi parte este esențial ca omul să fie educat în spiritual respectului pentru mediul înconjurător, pentru ca el sa devină conștient de faptul că el nu este stăpânul naturii, ci parte a ei. Educația pentru mediu trebuie să dezvolte la nivelul întregii umanității o atitudine de responsabilitate în folosirea și conservarea resurselor naturale. În acest scop, învățământului îi revine un rol tot mai important în educarea tineretului, căruia trebuie să i se imprime o gândire ecologică despre lume. Profesia de dascăl este una dătătoare de satisfacții fie și numai la gândul că ai privilegiul de a ține în palmele tale sufletul unui copil, că ești important în viața lui, că poți să-l influențezi în devenirea lui .Cu sensibilitatea care-i caracterizează, elevii pot ușor să devină prieteni ai naturii, să o înțeleagă, să-i aprecieze frumusețea, să-i cunoască toate componentele și particularitățile, să se apropie de ea și să o protejeze.

Educația ecologică a persoanelor și în special a celor tinere ocupă un loc aparte, în perioada în care trăim.

Asistăm tot mai mult la acțiuni necontrolate de exploatare nerațională a elementelor mediului înconjurător. Apa, aerul, solul, relieful, fauna și vegetația, resursele solului și ale subsolului au plătit și plătesc tribut greu civilizației moderne.

Protejarea planetei pământ, casa noastră, a tuturor, este o problemă care trebuie să intereseze pe fiecare locuitor al Terrei. Elevii trebuie să conștientizeze că omul, ca specie biologică, este dependent de natură și că nu poate trăi în afara ei. Copiii trebuie să cunoască și să ocrotească natura, să iubească animalele și plantele, să aibă un comportament adecvat față de mediu și să fie capabili să ia atitudine față de cei care distrug natura și amenință astfel viitorul Pământului.

E nevoie de o educație ecologică a celor mici pentru a ne bucura împreună pe timp îndelungat de albastrul curat al cerului, de limpezimea apelor, de florile câmpului, de verdeța pădurilor și de aerul pur al locurilor în care trăim.

Educația ecologică se poate realiza prin observațiile asupra mediului, plimbări, excursii, vizite, discuții, jocuri de rol, povestiri, diafilm, emisiuni la televizor, cercuri de științe și opționale în cadrul ariei curriculare „Om și societate”. În ultimii ani ne-am preocupat tot mai mult de găsirea unor modalități eficiente de a transmite noțiuni de ecologie micilor școlari, de educarea lor în spiritul protejării și ocrotirii mediului înconjurător. În educația ecologică se pune accent pe promovarea metodelor și procedeele de instruire care să soluționeze adecvat noile situații de învățare, pe folosirea unor metode active care să stimuleze implicarea elevilor în activitatea de învățare, să le dezvolte gândirea critică și capacitatea de adaptare la viață, să îi antreneze în activități de investigare și cercetare directă a fenomenelor și apelarea la metodele pasive numai când este nevoie, pe extinderea metodelor care conduc la formarea capacităților de autoinstruire ce permit achiziționarea și prelucrarea independentă a informațiilor.

În aceste împrejurări, tot mai mulți specialiști sunt de acord cu faptul că educația ecologică constituie unul din factorii cei mai în măsură să ofere un răspuns cât se poate de pertinent acestei crize. Alături de noi, copiii noștri sunt și ei martorii transformărilor din viața socială, economică și din mediu înconjurător. Pentru ei mediul înconjurător este un mare semn de întrebare. Copilul manifestă o mare curiozitate pentru tot ceea ce-l înconjoară, iar prin activitatea de cunoaștere a mediului pe care o desfășurăm în școală li se satisfac o parte din aceste curiozități.

În acest context, deplasările în teren: vizite, excursii, drumeții, taberele sau chiar orele practice desfășurate în cadrul cercului de ecologie, protecția mediului reprezintă o replică la sedentarismul generat de calculator și internet cu efecte secundare mai puțin cunoscute. Astfel, o bună parte a timpului se desfășoară în nepuizabilul laborator al naturii.

Aceste activități în aer liber, nu trebuie să urmărească exclusiv scopuri ecologice ci este cazul să se îmbine utilul cu plăcutul, educația cu joaca, să fie incluse activități recreative, diverse concursuri, care să ofere și momente de odihnă și relaxare cu totul benefice.

Educația ecologică are semnificația deprinderii unui anumit mod de a înțelege relația dintre om și mediu de viață, care nu este numai al său, ci și al plantelor și animalelor.

Educația ecologică folosește abordări interdisciplinare centrate pe mediu și problemele acestuia. La școlarul mic ea se realizează la nivelul afectiv. Copilul este mai sensibil și se află la începuturile acumulărilor

de cunoștințe despre mediu. Ei sunt dornici să participe la activitățile de îngrijire a plantelor, a animalelor. Copiii trebuie să realizeze că problemele mediului înconjurător sunt ale lumii întregi, ale fiecăruia dintre noi, iar fiecare acțiune negativă a noastră, poate afecta în mod distructiv natura. De aceea, ei trebuie să ajungă să cunoască, să iubească și să ocrotească natura.

Educația ecologică urmărește obiectivele:

- Formarea generațiilor viitoare în spiritul cunoașterii și respectării normelor, regulilor și legilor ecologice. Promovarea în toate situațiile a unei culturi comportamentale de protejare a naturii și a întregului mediu înconjurător;

- Stimularea planului intelectual (dezvoltarea gândirii), cât și activarea celui emoțional (cultivarea sentimentelor) și acțional (formarea deprinderilor)

- Recunoașterea ideii că planeta Pământ reprezintă o valoare sacră inestimabilă și ca atare ea trebuie protejată și respectată prin toate mijloacele;

- Educația ecologică modernă să cuprindă toți copiii, toți oamenii, interconectând în acest fel în zonele culturii ecologice ce se succed;

- Demararea cât mai de timpuriu a educației ecologice. Oricât de mic ar fi copilul, îi putem găsi, de exemplu, un locușor de care să aibă grijă de florile din grădină, să ocrotească și să respecte viața unor mici vietăți, și astfel să încerce acele emoții pozitive (de bucurie, de satisfacție, de atașament, de mândrie, etc.) care mai târziu vor constitui o bază de experiență afectivă extrem de valoroasă;

- Influența formativă a întregului sistem al activităților cotidiene (poveștile despre natură, plimbările, modalitatea de servire a mesei, felul în care sunt manipulate deșeurile, modul în care se îmbracă educatoarea, florile și plantele din săli, etc.), toate faptele, întâmplările, procesele, persoanele și relațiile interumane au o influență formativă asupra copiilor;

- Dezvoltarea trăirilor emoționale lăuntrice, convingerile, temerile și speranțele omului, cultivând sentimentul responsabilității personale, cât și simțul datoriei, având o natură socio-morală pronunțată;

- Educația ecologică este un proces pedagogic deosebit de complex prin care copiii sunt ajutați să înțeleagă faptul că întreaga lume vie se află într-o complexă interrelație, faptul că fiecare element component al mediului, oricât de mic sau de neînsemnat ar fi, se află într-o strânsă interdependență cu alte elemente;

– Să armonizeze tendințe opuse cum ar fi, specificul local cu cel global, cel național cu cel universal, latura științifică cu cea artistică, elementele prezente cu cele viitoare, planul intelectual cu cel emoțional;

– Prin caracterul ei interdisciplinar, ea reprezintă un tărâm ce se întinde pe toate disciplinele;

– Educația pentru mediu se bazează pe tehnica activităților concrete (practice, de teren, obiectuale, manipulative) cu caracter formativ.

În școală urmărim formarea unei conduite ecologice, conduită care presupune manifestarea de acțiuni concrete în prevenirea deteriorării mediului.

Pentru a obține rezultatele dorite am început observarea și perceperea naturii. Prin contactul nemijlocit, elevii au avut posibilitatea să cunoască lumea plantelor, a animalelor, să înțeleagă deosebiriile dintre ele și om. Învățământul școlar operează cu elemente specifice, însă în cunoașterea mediului trebuie să predomine caracterul atractiv, accesibil și ecologic. De aceea ca exercițiu pentru conduita ecologică am promovat jocul didactic. Astfel copiii au desfășurat jocurile: „De-a pădurarii”, „De-a grădinarii”, „De-a gospodarii”, etc.

În cadrul cercurilor sau a cluburilor de elevi se pot constitui „*patrulă verzi*”, sau alte forme active care să ia în custodie rezervații, monumente ale naturii, să aplice plăci indicatoare, panouri, bannere, să împartă pliante ecologice, să facă identificări și monitorizări de plante și animale rare sau ocrotite, să refacă marcaje turistice, igienizarea și ecologizarea unor spații și altele. Astfel de inițiative se pot extinde după modelul unor școli – Eco-Școli- care au adaptat și aplicat deja asemenea idei.

Interesul și dragostea pentru natură sunt, la majoritatea copiilor, instinctive. În plus, comportamentele și convingerile formate copiilor la o vârstă cât mai fragedă sunt cele care se păstrează cel mai bine toată viața. Deprinderile și obișnuințele formate în copilărie se păstrează în mare parte, pe tot parcursul vieții. Încă de mici, copiii trebuie să-și formeze atitudini dezaprobatore față de cei care încalcă normele de păstrare a igienei mediului, care sporesc poluarea prin acțiuni iresponsabile.

Educația are rolul să apropie unul de altul pe cercetători și factorii de decizie în materie de mediu ambiant pentru ca scopul să fie atins. Atât timp cât populația nu va cunoaște esența lumii vii de care este înconjurată și nu va fi sensibilă la calitatea ei, nu va urmări menținerea echilibrului ecologic. În consecință, educația ecologică este o condiție fundamentală a realizării unui echilibru între om și natură, între ecologie și economie.

Bibliografie:

- [1] Pârvu, Cristian, *Îndrumător pentru cunoașterea mediului, (f. ed.)* București, 1982.
- [2] Popovici, Ioan, *Pe urmele marilor exploratori*, Editura Albatros, București, 1974.
- [3] Godeanu, Sorin, *Tehnologii ecologice și ingineria mediului*, Editura Bucura Mond, București, 1998.